

GULDSMEDEOBS

2. HALVÅR 2022

1. DECEMBER 2022

NYT FRA ATLASPROJEKTET DANMARKS
GULDSMEDE

INDHOLD

1. Igen en sommer med markante indslag fra syd
2. Kejserguldsmede
3. Vintervandnymfer om sommeren
4. Eksotiske kobbervandnymfer
5. Bekymringsarter
6. Bogudgivelse

Vi er nu nået til et tidspunkt på året, hvor der ikke længere indtastes observationer af guldsmede i Naturbasen, ikke af voksne dyr i hvert fald. Vi må konstatere, at årets forekomster af flyvende guldsmede og vandnymfer er et overstået kapitel, og de kommende måneder frem til en gang i april vil de eneste *imagoer* i landet være **Vintervandnymfer** på Bornholm – men arten er inaktiv i årets kolde måneder og det kræver derfor megen held at finde dyrene siddende i vegetationen

IGEN EN SOMMER MED MARKANTE INDSLAG FRA SYD

Efter at have været rapporteret med enkeltindivider næsten årligt i Danmark siden 2015 blev 2021 året hvor der for alvor "gik hul på" tilstrømningen af **Flammelibel**. Også i år foreligger en række iagttagelser fra perioden 26/6-30/7 (lidt tidligere end sidste års 7/7-7/8). I alt blev arten registreret ved fem lejligheder på lokaliteter på Lolland, Samsø og Møn, mens der i Jylland i år blot blev gjort en enkelt iagttagelse i Nørlund Plantage, hvor en han blev fundet 29/6 af Niels Peter Brøgger. På det østlige Møn sås 20/7 hele seks individer med fem hanner og én hun fundet af Lars Krogh ved Kragehøj. Alle øvrige iagttagelser drejer sig om hanner. Arten blev eftersøgt ved Kærgård sydvest for Filsø ved Varde, hvor der sidste år sås en æglæggende hun, men arten kunne ikke genfindes. Mange af de varmekrævende sydeuropæiske arter er formentlig endnu ikke i stand til at overleve som larver i en normal dansk vinter, men Flammelibel har bredt sig meget mod nord de senere år, og der er reproducerende bestande i Tyskland ikke langt syd for Danmark.

For **Sydlig Mosaikguldsmed** blev 2022 året, hvor arten fik sit helt store gennembrud. Den optrådte for første gang i Danmark i 2006 med to individer, hvorefter der var en pause frem til 2021, hvor der sås to-tre forskellige hanner på to lokaliteter ved Fredensborg i Nordsjælland. I år er der i perioden 25/7-2/9 gjort 30 iagttagelser (gengangere på samme dato ikke medtalt) med ét fund på Langeland og resten på Sjælland med hovedvægten gjort i Københavnsområdet. Foreløbig har Sydlig Mosaikguldsmeds optræden i Danmark været koncentreret til landets østlige egne, hvilket stemmer godt overens med, at arten i Sverige har optrådt mere og mere regelmæssigt på en række lokaliteter i den sydlige del af landet, mest på Öland, Gotland og i Skåne, med flere iagttagelser af parring, æglægning og forekomst på samme lokalitet flere år i træk. Fundene i Danmark i år drejede sig langt overvejende om hanner, og ofte kunne

samme dyr ses på samme lokalitet i en længere periode. Særligt i Københavnsområdet var der flere "publikumsvenlige" individer, som var til glæde for mange observatører. Det var bl.a. tilfældet ved den Slesvigske sten i Dyrehaven, hvor der 17/8 tilmed sås et par – hvor hunnen dog i løbet af dagen blev fundet død (Birger Lønning, Poul Ulrik, Lars Krogh). Efterfølgende blev der set en enlig han på stedet frem til 25/8. Også på strandengen på Avedøre Holme, hvor en han første gang blev set 13/8, dukkede en hun op, og parret blev set i parring og æglæggende 18/8 (Lars Krogh). Efterfølgende sås både han og hun på stedet 21/8 og 25/8 (flere iagttagere), og der kan sagtens have været flere individer involveret. Det var også her årets sidste observation blev gjort 2/9, en han (Lars Krogh).

Efter at der i 2021 ingen **Røddåret Hedelibel** blev set Danmark overhovedet var der igen i år en række iagttagelser i perioden 27/6-24/7, alle fra Østdanmark (Sjælland, Møn og Christiansø). Særligt bemærkelsesværdigt er observationer af et større antal hanner af arten fra Hegnede Bakker på Møn 20-24/7 (Frank Abrahamson, Lars Krogh).

KEJSERGULDSMEDE

Udover **Stor Kejserguldsmed** som først ankom til Danmark så sent som i 1994 og siden har bredt sig så den nu er talrig overalt i landet, er to andre arter kejserguldsmede også i spredning.

Lille Kejserguldsmed har siden 2016 været konstant til stede med en reproducerende bestand på Bornholm, og i de senere år er der i stigende omfang gjort iagttagelser af arten også andre steder i landet, fortrinsvis i Østdanmark. Samtidig er der registreret en stor spredning i store dele af Syd- og Østsverige. I år blev arten kun rapporteret en enkelt gang fra Bornholm, til gengæld foreligger der mange observationer fra Sjælland, Lolland og Langeland, flest fra Furesø-området og fra Store Musse på Lolland (mange observatører). Iagttagelserne fordeler sig over tre måneder fra 26/5 til 23/8, og mest bemærkelsesværdig er måske iagttagelsen af et helt friskt individ fra Svinekobbøl på Lolland 26/5, en han (Jan Enoksen, Michael Frank Nielsen). Der kan selvfølgelig være tale om tilflyvning, men både denne tidlige iagttagelse og andre iagttagelser fra steder, hvor arten også sås sidste år, kunne tyde på, at det ikke længere kun er på Bornholm, at Lille Kejserguldsmed reproducerer sig. Ved Store Musse blev der 2/7 talt ikke færre end ni individer i forskellige dele af lokaliteten, og der fløj både hunner og hanner (Lars Krogh), mens der ved Lillesø (Furesø) ikke på noget

tidspunkt sås mere end to dyr, til gengæld over en lang periode 27/6-23/8 (Lars Johansen m.fl.).

Brun Kejserguldsmed har ikke med samme hastighed som de to andre arter indfundet sig i Danmark. Der var mange iagttagelser af mindst syv forskellige individer i 2019, og siden to iagttagelser i 2020, mens ingen dokumenteredes i 2021 og 2022.

VINTERVANDNYMFE OM SOMMEREN

Vintervandnymfe har, siden arten i 2020 blev opdaget i Bastemose på Bornholm, udelukkende været rapporteret i en kort periode sidst i april og først i maj, i forbindelse med at de gamle, overvintrende individer har søgt til vandfladerne for at lægge æg. I år blev der endelig gjort iagttagelser, som slår fast, at arten rent faktisk reproducerer sig på øen, idet Harald Dühmert 8/8 og 21/8 fandt to forskellige hunner ved henholdsvis Iglemose og Risen, altså dyr fra den nyforvandlede generation. Risen ligger i luftlinje 2,8 km Nord for Bastemose (og tilføjede et nyt atlaskvadrat til artens danske forekomst), så det giver en god indikation af, at de hidtidige fund kun har været "toppen af isbjerget". Der er således god grund til at fortsætte med at eftersøge arten andre steder på øen, både i forbindelse med æglægningsperioden april-maj og når de nyforvandlede dyr kommer frem hen på sommeren.

EKSOTISKE KOBBERVANDNYMFER

Lille Kobbervandnymfe og **Sydlig Kobbervandnymfe** er i Danmark begge at betragte som meget lokalt udbredte og bliver vel af de fleste betragtet som ret så eksotiske indslag i vores guldsmedefauna. Lille Kobbervandnymfe har haft et par kendte bestande på henholdsvis Bornholm og i Frøslev Mose helt tæt på den tyske grænse, mens Sydlig Kobbervandnymfe næsten udelukkende har været kendt fra Gulstav/Dovnsklint på det sydlige Langeland, indtil den i 2020 også blev fundet på Ærø. Det blev der lavet om på i år, hvor en Lille Kobbervandnymfe han 21/8 dukkede op ved Garderhøj i Dyrehaven nord for København (Bjarne Amstrup), hvorefter den af adskillige observatører blev iagttaget frem til 1/9 (det formodes at det drejer sig om samme eksemplar). Sydlig Kobbervandnymfe dukkede op ved Mølledybet på Falster, hvor en han blev set 2/7 og 20/7 (Bjarne Amstrup, Lars Krogh), og desuden blev der i perioden 25/8-1/9 set en han og en hun (hver for sig) i Dyrehaven nord for København (mange indsendere), samtidigt med iagttagelserne af den Lille

Kobbervandnymfe. Særligt bemærkelsesværdigt er det, at den sidste iagttagelse 1/9 drejede sig om en æglæggende hun (Jesper Bay Jacobsen).

Både Lille og Sydlig Kobbervandnymfe er arter, som let kan overses, og det er måske ikke usandsynligt, at de kan findes flere steder i Danmark. Sydlig er vidt udbredt i Europa og er kendt for at vandre og dukke op nye steder. Den er truffet få gange i Sverige, men det har endnu ikke ført til etablering af en fast bestand. Lille er udbredt både syd og øst for Danmark og har en stabil fast bestand i Skåne.

BEKYMRINGSARTER

Efter at **Baltisk Mosaikguldsmed** de senere år er blevet registreret i aftagende antal, og der i 2021 kun var en enkelt observation, blev 2022 et år helt uden iagttagelser af arten. Der blev ellers kigget meget efter den på den klassiske lokalitet i Han Vejle. Siden arten dukkede op i 2006 (måske 2005) er den rapporteret alle årene med undtagelse af 2007, 2008 og 2014 fra Vejlerne, Lild Strand/Bulbjerg-området og Nordmors. Et år uden iagttagelser er ikke nødvendigvis ensbetydende med at den er uddød i Danmark, da hovedparten af bestanden givetvis har befundet sig i de lukkede dele af Vejler-reservatet, hvor der ikke er offentlig adgang. Det er håbet, at der de kommende år kan iværksættes en målrettet eftersøgning af arten i Vejlerne, med henblik på at få større viden om dens specifikke habitatkrav.

Østlig Kærguldsmed er en art med en ret sporadisk optræden. Siden den blev opdaget i Safirsøen på Bornholm i 2018, var der ingen iagttagelser 2019-2020, men mange i 2021, og i år foreligger blot en enkelt iagttagelse, 15/6 1 Safirsøen (Søren Jørgensen).

Gulvinget Hedelibel er i Danmark måske nok årligt forekommende, men næppe i kraft af en selvreproducerende bestand, og i al fald er det tydeligt, at der visse år kommer et stort tilskud af dyr fra syd og øst, senest i 2019. 2022 var et virkeligt dårligt år for arten, hvor den udelukkende blev iagttaget på nogle ganske få lokaliteter på Sjælland og Lolland, og med meget få individer, i perioden 31/7-16/9 (Lars Johansen m.fl.). Parring er ikke rapporteret i 2022.

BOGUDGIVELSE

Når 2023 er gået, har vi indsamlet 10 års data i Atlas I og Atlas II. Vores plan er at samle de to atlasperioder i en bogudgivelse, som forhåbentlig kan ligge

klar om ca. to år. 2023 vil således være året, hvor de sidste huller i kortlægningen skal fyldes ud, hvilket vi meget håber, I vil hjælpe med til. Alle foreløbige resultater kan ses på www.guldsmedeatlas.dk inkl. hvilke arter, der bør eftersøges i hvert kvadrat.

RIGTIG GODT GULDSMEDEÅR I 2023 FRA ATLASGRUPPEN:

Kent Olsen, Thomas Eske Holm, Erik Dylmer, Nicholas Bell & Jørgen Peter Kjeldsen